

روش و فنون تدریس

مؤلفین:

مرجان بهزادفر

زکریا سلیمانی دیزیچه

ساطمه: مای قلعه میرزمانی

انتشارات رازنهان

۱۳۹۸

سرشناسه	: بهزادفر، مرجان، ۱۳۵۵ -
عنوان و نام پدیدآور	: روش و فنون تدریس / مولفین مرجان بهزادفر، زهره سلیمانی دیزچه، فاطمه زمانی قلعه میرزمانی.
مشخصات نشر	: تهران: راز نهان، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۱۷۰ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۴۴۸-۶۴۱-۵
وسعت بهره‌ست نویسی	: فیپا
موضوع	: تدریس اثربخش
موضوع	: Effective teaching
موضوع	: تدریس -- روش‌شناسی
موضوع	: Teaching -- Methodology
موضوع	: اسلام - آموزش و پرورش
موضوع	: Islamic education
شناسه افزوده	: سلیمانی، زهره، زهره، ۱۳۵۴ -
شناسه افزوده	: زمانی، فاطمه، فاطمه، ۱۳۶۲ -
رده بندی کنگره	: LB۱۶۹۱۳۹۸
رده بندی دیویی	: ۳۷۱/۱۰۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۶۳۳۵۳۶

آدرس: میدان انقلاب، اول جمال زاده، جوی، کوچه دانشور، پلاک ۱۲، واحد ۲
شماره تماس: ۰۹۱۲۲۳۳۰۶۹۰۰۱۶۶۹۰۱۸۴۱
آدرس الکترونیکی: raznahanbook@gmail.com
آدرس سایت: www.raznahanbook.com

عنوان کتاب..... روش و فنون تدریس
مؤلف..... مرجان بهزادفر، زهره سلیمانی دیزچه، فاطمه زمانی قلعه میرزمانی
صفحه آرا..... رضا کاوه
طراح جلد..... رضا کاوه
ناشر..... رازنهان
شمارگان..... ۱۰۰۰ نسخه
نوبت چاپ..... اول ۱۳۹۸
قیمت..... ۱۹۰۰۰ تومان

ISBN: 978-600-448-641-5

فهرست مطالب

مقدمه	۹
فصل اول: کلیاتی در مورد روش و فنون تدریس	۱۱
تعاریف واژگان	۱۱
تعریف روش	۱۱
تعریف تدریس	۱۱
تعریف روش تدریس فعال یا کاربردی	۱۱
تعریف روش تدریس غیر فعال	۱۲
تعریف یادگیری	۱۲
نظریه‌های تدریس در آموزش عالی	۱۲
کیفیت تدریس و عوامل مؤثر بر آن	۱۳
چگونه فرایند تدریس را بهبود بخشیم	۱۴
نقش عوامل مؤثر بر یادگیری در روند تدریس	۱۶
اعمالی که در تدریس باید مورد توجه قرار گیرند	۱۶
ابعاد مهارت‌های تدریس	۲۱
تحلیل عناصر اصلی آموزش و پرورش ایران از نظر تدریس برنامه‌های درسی	۲۲
طراحی نظام برنامه‌ریزی درسی	۳۰
نظارت و راهنمایی تعلیماتی	۳۶
اعتباریابی مدل نظارت آموزشی برای آموزش و پرورش	۳۹
فصل دوم: مولفه‌های تدریس اثربخش	۴۳
مقدمه	۴۳
تدریس اثربخش	۴۵

۴۷.....	شاخص های تدریس اثربخش
۴۹.....	مهارت های فنی استادان اثربخش
۵۰.....	مهارت های ارتباطی و شرایط کلاسی استادان اثربخش
۵۱.....	تدریس خود- گزارشی
۵۲.....	عوامل و مؤلفه های بنیادی تدریس اثربخش در آموزش
۵۸.....	تحقیقات انجام شده در مورد تدریس اثربخش
۶۶.....	الگوهای مفهومی تدریس اثربخش
۷۵.....	فصل سوم: روش های و فنون تدریس
۷۵.....	تدریس و انواع روش های آن
۷۵.....	روش های تدریس
۷۵.....	۱- روش حفظ و تکرار
۷۶.....	۲- روش سنجش
۷۸.....	۳- روش بحث گروهی
۷۹.....	۴- روش تدریس ایفای نقش
۸۱.....	۵- روش تدریس بدیعه پرداز
۸۷.....	۶- روش تدریس مشارکتی
۹۴.....	۷- روش نقشه مفهومی
۱۰۱.....	۸- روش تدریس وارونه یا معکوس
۱۰۳.....	مؤلفه های روش تدریس وارونه پیرس و فاکس
۱۰۳.....	۱- انعطاف پذیری محیط
۱۰۴.....	۲- فرهنگ یادگیری
۱۰۴.....	۳- محتوا و فعالیت های آموزشی
۱۰۵.....	۴- معلمان در نقش مربیگری
۱۰۵.....	۵- مسئولیت پذیری و فعال بودن یادگیرنده
۱۰۵.....	۶- یادگیری فردی در حد تسلط
۱۰۷.....	۸- روش تدریس تفحص گروهی
۱۱۱.....	۹- روش تدریس منبع محور
۱۱۷.....	۱۰- روش بارش مغزی
۱۱۸.....	۱۱- شیوه های تدریس اعضای تیم و بازگویی
۱۲۱.....	۱۲- روش تدریس کاوشگری علمی

۱۲۶	۱۳- الگوی تدریس انطباقی
۱۲۷	۱۴- روش های تدریس مبتنی بر توسعه آینده پژوهی
۱۲۹	۱۵- روش تدریس جیگساو
۱۳۲	۱۶- روش های تدریس مبتنی بر رویکرد ساخت گرایي
۱۳۳	۱۷- روش تدریس پازل
۱۳۴	۱۸- روش پرسش و پاسخ
۱۳۴	۱۹- روش نمایشی
۱۳۵	۲۰- روش آزمایشی در آزمایشگاهی
۱۳۵	۲۱- آموزش برنامه ای
۱۳۶	۲۲- آموزش رایانه
۱۳۶	۲۳- آموزش انفرادی
۱۳۶	۲۴- روش آموزش انفرادی هدایت شده
۱۳۷	۲۵- روش واحد موضوع
۱۳۷	تحقیقات انجام شده در مورد روش های نمونه ترکیبی تدریس
۱۴۷	فصل چهارم: نتیجه گیری
۱۵۳	منابع

مقدمه

تدریس یکی از عناصر اصلی فرآیند آموزش و پرورش است که در کارایی نظام آموزشی نقش مؤثری را ایفاء می‌کند. بر اساس گفته "ویلیام ون نیل"^۱، ای براد جامعه ای که تعلیم و تربیتش بدون بحث و انتقاد، امور را می‌پذیرد و بدون تفکر منعکس می‌نماید، خطری در کمین است که انسانی فاقد توان و نیرو در جامعه پدید می‌آورند، تدریس در بیش از نیمی از مدارس ما به عنوان انتقال معلومات از ذهن معلم به شاگرد می‌باشد. استفاده معلمان از روش‌های تدریس سنتی و غیر فعال و ایجاد محیط یادگیری منفعل موجب شده دانش آموزان نتوانند مهارت‌های مطالعه‌ای مستقل خود را پرورش داده و پتانسیل واقعی خود را رشد دهند. با به کارگیری روش‌های تدریس نیرفعال کم‌کم ذهن دانش‌آموزان انباشته از مطالبی می‌شود که با نیاز و فکرشان متناسب نیست، در نتیجه بتدریج جریان یادگیری برای آنان ایجاد کسالت می‌کند و نه تنها در سازندگی آنها نقش مؤثری ایفاء نمی‌کند بلکه زمینه رکود علمی و دلزدگی از فعالیت‌های علمی را فراهم می‌کند چون آموزش مانند لباس متحدالشکل به تمام دانش‌آموزان با استعدادهای مختلف و روحیات گوناگون بطور یکسان ارائه می‌شود و نتیجه آن این خواهد بود که دانش‌آموزان تنها قادرند بطور مکانیکی مطالب عرضه شده را حفظ کنند اما نمی‌توانند این دانش را در حل مسائل اساسی بکار بگیرند.

۱. William vanti

طبیعتاً این روند موجب شده با فاجعه بزرگی روبرو شویم که آن افزایش سطح نمرات در دانشگاه ها و مدارس و کاهش توانایی ها و مهارت های دانش آموزان است. معلمان باید این واقعیت را بپذیرند که دیگر نمی توان با طرز تلقی گذشته به شاگرد و تربیت او نگریست. معلمان اگر با اصول و مبانی و هدف های تعلیم و تربیت، ویژگی های فراگیران، نیاز آن ها، روش ها و فنون تدریس آشنایی نداشته باشند، هرگز قادر نیستند به عنوان سازندگان جامعه ایفای نقش کنند. به نظر می رسد برای حرکت به سوی تغییری مثبت در روند آموزش باید این مطلب که رغبت بر یادگیری مقدم بر یادگیری است را سرلوحه فعالیت های خود قرار دهیم. فعال بودن دانش آموز در امر یادگیری آنقدر مهم است که بعضی ها ادعا کرده اند که معلم و تدریس خوب را می توان از میزان مشارکت و درگیر شدن دانش آموزش در فعالیت های یادگیری شناخت.

" شکست دانش آموخته در یادگیری، شکست معلم است در تدریس "